

DOKUMENTY A MATERIÁLY

VOJENSKÁ PRÍSAHA. (HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ)

IVAN GOSIOROVSKÝ

GOSIOROVSKÝ, I.: Military Oath. History and the Present. *Vojenská história*, 5, 1, 2001, pp 86 – 95, Bratislava.

In the introduction the author outlines the genesis of the military oath term – as the vow of fidelity – from the time of ancient Rome. He refers to the fact that as the warfare developed it came to changes of the text, contents but also of the very course of the military oath taking ceremony. The paper gives the description of the oath of citizen militia in old Hungary in 1809, in Austrian and Hungarian Army in 1914, the oath of the Czecho-Slovak troops in Russia in 1917, the oath of the 1st Czecho-Slovak Brigade in France in 1918, the vow of the Czecho-Slovak Legions in Italy in 1918, the oath of the Czecho-Slovak troops in February 1919, the oath of the Czecho-Slovak troops in May 1919, the oath of Slovak soldiers on 15 March 1939, the oath of Slovak soldier in June 1939, the oath in March 1945, the vow of the Government Army members of the Protectorate of Bohemia and Moravia on 8 March 1940, the guerilla oath in 1944, the military oath on 1 October 1950, the oath on 1 July 1960, the oath in April 1990, the oath on 1 January 1993 and the oath on 21 November 1997.

Military History. Czecho-Slovakia. Oaths. History – the Present.

Vojenská prísaha je zvyčajne charakterizovaná ako verejný sľub vernosti. Pôvodne bola vojenská prísaha čisto náboženským úkonom, pričom sa prisahajúci zvyčajne odvolávali na Boha, prípadne sa hrozilo Božím trestom za jej porušenie. Porušenie tohto morálneho záväzku sa často kruto trestalo. Je známe, že vojenská prísaha sa skladala už v starom Ríme.¹ Regrút (zvyčajne vo veku 17 – 22 rokov) po zápise do vojenskej matriky vykonal prísahu pred sochou alebo obrazom cisára. Prísahou pri bohoch sľúbil vernosť cisárovi a vojenským odznakom. Až potom bol odoslaný do miest, kde prebiehal dôkladný a komplexný výcvik, trvajúci niekoľko mesiacov. Po skončení tohto výcviku boli nováčikovia odoslaní k svojim kmeňovým jednotkám – k légiiam, pomocným kohortám či alám.

S vývojom vojenstva dochádzalo aj k zmenám textu, obsahu, ale i samotného priebehu ceremoniálu vykonania vojenskej prísahy. Vojenská prísaha je dnes jedným z hlavných normatívnych dokumentov, v ktorom sa premietajú základné zmeny charakteru ozbrojených síl, všeobecné úlohy a povinnosti ich príslušníkov. Zároveň však vojenská prísaha má charakter právneho zakotvenia povinnosti občana na ozbrojenú obranu svojej vlasti, jej slobody, nezávislosti, suverenity, územnej celistvosti, ústavného zriadenia, ako i povinnosti chrániť životy a majetok pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof.

Prísahu alebo sľub však skladali a skladajú nielen príslušníci armády, ale i policajti, štátni zamestnanci, lekári, požiarnici, príslušníci rôznych polovojenských organizácií a pod. Pôvodne bol obsah prísahy uspořadovaný na každú príležitosť, či už cirkevnou, alebo svetskou vrchnosťou. Neskôr text prísahy, ako i formu jej vykonania jednoznačne určovali príslušné

¹DOBIÁŠ, J.: Římské legie, jejich organizace a duch, jejich tradice a sláva. Praha 1936. HOŠEK, R. – MAREK, V.: Řím Marka Aurelia. Praha 1990.

predpisy. Napríklad súčasťou predpisu pre meštiansku milíciu v Uhorsku z roku 1809 (Reglement für die Bürger – Militz im Königreich Ungarn) bol i text prísahy v nemčine. V Ľubietovej tento text preložili do slovenského jazyka, pravdepodobne, aby mu porozumeli všetci príslušníci meštianskej milície.²

Slovenskí dobrovoľníci z rokov 1848 – 1849 prvú prísahu slávnostne zložili na začiatku prvej (septembrovej) výpravy.³ Slávnostný ceremoniál sa uskutočnil v odpoľudňajších hodinách 18. septembra 1848, vľavo od cesty za poslednou moravskou osadou Javorník. Dobrovoľníci (8 stotín) boli rozostavení v dvoch radoch do štvorhranu, uprostred ktorého pod novou slovenskou zástavou (vedľa ktorej viala menšia čierno-žltá rakúska zástava) stáli vodcovia výpravy – Štúr, Hurban, Jelačič a vojenský vodcovia Zach, Bloudek a Janeček.⁴

Slávnostnú reč predniesol najprv J. M. Hurban a potom L. Štúr, ktorý svoje vystúpenie zakončil výzvou k prítomným, aby prisahali na rozvinuté zástavy, že za slobodu slovenskú chcú mužne bojovať, a ak treba, aj mužne zomrieť. Nech prisahajú, že zástavy svoje neopustia v žiadnom boji, v žiadnom nebezpečenstve.

Potom bola prečítaná prísaha – v nej sa bojovníci zaväzovali k vernosti cisárovi a kráľovi Ferdinandovi, Slovenskej národnej rade, k poslušnosti voči vojenským veliteľom a ostatným svojim predstaveným, ako aj k mužnému boju proti nepriateľovi s cieľom znovuzískania krajiny Cyrila, Metoda a Svätopluka.

Prísaha bola zakončená zvolaním: „Za slobodu, za kráľa, za národ slovenský! Do boja, do boja! Pán Boh s nami!“ (Niektoré pramene uvádzajú, že v texte bola i časť vyjadrujúca odhodlanie prinútiť Uhorsko, ktoré sa chcelo od monarchie odtrhnúť, k poslušnosti. Toto sa malo uskutočniť v úzkej súčinnosti s Chorvátmi.) Samotný akt prísahy bol vykonaný najprv v slovenskom jazyku a vzápätí v nemeckom. Slávnosť bola zakončená zborovým spievaním slovenských, českých a chorvátskych vojenských a náboženských piesní.

Účastníci druhej (zimnej) výpravy slovenských dobrovoľníkov zložili prísahu vernosti cisárovi a slovenskému národu 3. decembra 1848 v Těšíne. Posledná slávnostná prísaha slovenských dobrovoľníkov sa uskutočnila na začiatku tretej (letnej) výpravy. Stalo sa tak 29. júna 1849 v Rači, za prítomnosti J. M. Hurbana, M. M. Hodžu, L. Štúra a majora H. Lewartowského. Dobrovoľníci prisahali vernosť cisárovi a slovenskému národu na zástavu, na ktorú prisahali už účastníci prvej výpravy.

PRÍSAHA MEŠTIANSKEJ MILÍCIE V UHORSKU Z ROKU 1809

„Prisaháme Bohu všemohocímu, Jeho Jasnosti cis.-kralovskej Francovi I.-vemu, tak tiež i nejvyšším a vysokým vrchnostem, které v jmene Jeho Jasnosti nam by budoucne rozkazovali, zvláste pak že našemu magistratu, našim štabalským officírum, jako tež i jiním vyšším a nižším officírum vždy verni a poslušni budeme, takových ctíti, jejich příkazy a zakazy vždy vyplniti a zachovati chceme. Mesto toto při všej příležitosti ostrihati a chrániti chceme, zastavu a standardu našu v službě meskej nikdy nezanechame, ano službu kteraky při takovej budto ve dne aneb v noci se pridala bedlíme a poslušne vykonáme, a ku zadržání pokoje vnitřneho, poradku a bezpečnosti spolu pracovati chceme, vubec, podle nam predepsanych regul ve všech a jednom každom punkte verne pokračovati a takove nikdy neprestupiti chceme. Tak nam Pán Buch pomahej. Amen.“

²Štátny okresný archív v Banskej Bystrici, archív mesta Ľubietovej 1282 – 1885, sign. 2568/1809.

³RAPANT, D.: Slovenské povstanie 1848 – 1849. Dejiny a dokumenty, d. I. – V. Martin – Bratislava 1937 – 1972.

⁴Zástavu, na ktorú dobrovoľníci prisahali, venovali výprave slovenské ženy. Zástava bola hodvábná, trojfarebná, pravdepodobne bez nápisov, zrejme len s uhorským (svätoštefanským) znakom, na ktorom tri vršky už neboli zelené, ale modré.

PRÍSAHA RAKÚSKO-UHORSKEJ ARMÁDY⁵ Z ROKU 1914

„Prisaháme slávne Bohu Všemohúcemu, že budeme Jeho apoštolskému Veličenstvu, Svoju Najjasnejšiemu kniežatú a pánovi Františkovi Jozefovi Prvému, z Božej milosti cisárovi rakúskemu, kráľovi českému a Apoštolskému kráľovi uhorskému verní a poslušní, že budeme tiež generálov Jeho Veličenstva a vôbec všetkých svojich predstavených a vyšších poslúchať, ctiť ich a chrániť, ich nariadenia a rozkazy vo všetkých službách plniť, proti každému nepriateľovi, nech je to ktokoľvek a kdekoľvek, keď si to žiada vôľa Jeho cisárskeho a kráľovského Veličenstva, na vode i na zemi, vo dne i v noci, v bojoch, útokoch, zápasoch i v akýchkoľvek iných podnikoch, skrátka na každom mieste, v každom čase i pri každej príležitosti udatne a mužno bojovať, že svojich vojsk, práporov, koruhví a kanónov nikdy neopustíme, s nepriateľom nikdy ani v najmenšom nenájdeme porozumenie, vždy tak sa správať budeme, ako to vojenské zákony žiadajú a dobrým vojacom prísluší a týmto spôsobom že chceme so ctou žiť i umrieť, k tomu nám dopomáhaj Boh. Amen.“

PRÍSAHA PRÍSLUŠNÍKOV ČESKO-SLOVENSKEHO VOJAKA NA RUSI⁶
Z ROKU 1917

„My, česko-slovenskí vojaci prvého národného revolučného vojska za hranicami vlasti, rozviazajúc navždy náš zmluvný pomer s Habsburgovcami a monarchiou Rakúsko-Uhorskou, pamätliví tých veľkých a doposiaľ nepomstných krívd, ktoré boli na nás po stáročia páchané, drahému svojmu národu česko-slovenskému a vodcovi zahraničného revolučného hnutia, Česko-Slovenskej národnej rade s prof. Masarykom na čele, prisaháme:

V mene našej cti ľudskej a národnej, v mene všetkého, čo je nám ako ľudom i ako Čechom a Slovákom najviac sväté, v plnom súhlase s naším svedomím, budeme bojovať spoločne s našimi spojencami do poslednej kvapky krvi proti všetkým našim nepriateľom tak dlho, dokiaľ nevydobyjeme úplnú slobodu nášmu národu česko-slovenskému, dokiaľ naše krajiny české i slovenské nebudú zlúčené v samostatný a nezávislý štát česko-slovenský, dokiaľ národ náš v našich krajinách nebude plným hospodárom a pánom svojho osudu.

Slávnostne sa zaväzujeme, že nikdy a nikde, nehladiac na nijaké nebezpečie, bez strachu a bez pochybností, s plným vedomím a svedomím od tohto najvyššieho cieľa nášho boja za nijakých podmienok neustúpime:

ale ako verní a čestní bojovníci, nesúc vo svojej krvi dedičstvo našich slávnych dejín a vždy majúc na pamäti nezabudnuteľné hrdinské činy našich mučeníkov i vodcov, Jana Husa i Jana

⁵V prísaha rakúsko-uhorských branných síl v rokoch prvej svetovej vojny sa výrazne prejavoval monarchistický a dualistický charakter štátu.

Prísaha sa vykonávala za prítomnosti najvyšších vojenských hodnostárov posádky zvyčajne deň pre sviatkom Všetkých svätých. V čase vojny sa však opakovala pred každým odchodom jednotiek na front. Súčasťou slávnostného aktu boli i bohoslužby, ktoré zvyrazňovali vernosť a oddanosť cisárovi Františkovi Jozefovi I. Po jeho smrti v novembri 1916 sa v celej rakúsko-uhorskej armáde na základe nariadenia z 23. 11. 1916 obnovovala prísaha vernosti cisárovi Karolovi. Zároveň bol upravený text prísahy, vzhľadom na zvyšujúci sa význam letectva. Nariadenie ukladalo vykonať prísahu najprv dôstojníkom a potom mužstvu. Obnovená prísaha sa vykonávala v materskom jazyku príslušníkov armády. Zhodný text mala i domobranecká prísaha (VHA Trnava, f. LSBK Trenčín, kr. č. 3, preklad V. DANGL), ktorá sa vykonávala v zmysle pokynov 4. odd. mobilizačného plánovania ministerstva vlastibrany Uhorského kráľovstva z roku 1914.

⁶V obsahu prísah čs. dobrovoľníckych jednotiek protirakúskeho odboja sa odrážal ich revolučný, národný a republikánsky charakter, zároveň sa v ňom odrážala väzba na spojenectvo so štátmi Dohody (Rusko, Francúzsko, Taliansko). Prísahu skladali vojaci hromadne pred rozvinutými zástavami v pamätných sviatočných dňoch. Na rozdiel od ruskej armády, ktorej príslušníci skladali prísahu pokľačičky, čs. legionári prisahali postojacky a v zovretom tvare.

Žižky z Trocnova, sľubujeme byť ich dôstojní, bojovať za pravdu a práva naše, nikdy z boja neutekať, nijakému nebezpečeniu sa nevyhýbať, rozkazy náčelníkov svojich počúvať, naše prápory a odznaky ctiť, nepriateľa o milosť nikdy a za nijakých okolností neprosiť a so zbraňou v ruke nikdy sa nevzdať, brat brata milovať a v nebezpečí do konca chrániť, smrti sa neľakať, za slobodu národa i vlasti dať všetko, i život položiť.

Bez akéhokoľvek nátlaku, slobodne rozhodnutí, tak chceme i budeme konať!

Tak nám velí naša česť i vernosť k nášmu ľudu i domovine!“

PRÍSAHA 1. ČESKO-SLOVENSKEJ BRIGÁDY VO FRANCÚZSKU Z ROKU 1918

„My, vojaci revolučného vojska utvoreného ďaleko od hraníc našej vlasti, rozbíjame navždy putá, ktoré nás viazali s Habsburgovcami a k ríši rakúskej, spomíname na krivdy dodnes po stáročia nepomstene a pred svojím drahým národom, teraz zastúpeným Čs. národnou radou, skladáme túto slávnostnú prisahu:

V mene našej národnej cti, v mene všetkého čo je nám ako ľuďom i ako Čechom a Slovákom najviac sväté, prisaháme, že bojovať budeme po boku svojich spojencov proti všetkým našim nepriateľom do tej doby, dokiaľ naše krajiny české a slovenské nesplynú v samostatný a nezávislý štát česko-slovenský, dokiaľ národ náš v našich krajinách nebude úplným pánom svojich osudov.

Ako verní bojovníci, nesúci vo svojej krvi dedičstvo našich národných mučeníkov i našich husitských vojvodcov, sľubujeme byť ich dôstojní, nikdy z boja neutekať, rozkazy svojich náčelníkov počúvať, svoje prápory a odznaky ctiť, nepriateľa o milosť nikdy a za nijakých okolností neprosiť a so zbraňou v ruke sa nevzdávať, brat brata milovať a v nebezpečí chrániť, smrti sa neľakať a za slobodu vlasti svojej všetko i život položiť.

Bez akéhokoľvek nátlaku, slobodne rozhodnutí, tak podľa tejto prisahy budeme jednať.

Tak prisaháme!“

SEUB ČESKO-SLOVENSÝCH LÉGIÍ V TALIANSKU⁷ Z ROKU 1918

„Ja, dolupodpísaný, ... slávnostne sa zaväzujem, že slúžiť budem čestne a verne ako vojak Česko-Slovenského národného vojska Česko-Slovenskému národu, zastúpenému teraz Česko-Slovenskou Národnou radou a sľubujem, že čestne a verne budem plniť všetky povinnosti, ktoré plynú z tohoto záväzku, menovite, že bezpodmienečne budem počúvať všetky rozkazy svojich vojenských veliteľov.“

podpis

Potvrdenie

Ja, dolupodpísaný komisár Česko-Slovenskej Národnej Rady potvrdzujem pravosť podpisu vojaka.

podpis

⁷Názov sľub v čs. légiách v Taliansku bol zvolený preto, aby nepripomínal príslušníkom légií vojenskú prisahu v rakúsko-uhorskej c.k. armáde. Príslušníci čs. jednotiek, ktoré vznikli na začiatku 1. svetovej vojny (Česká družina, rota „Nazdar“), skladali prisahu stanovenú pre armádu, v ktorej boli zaradení.

PRÍSAHA ČESKO-SLOVENSKÉHO VOJSKA⁸

5. 11. 1918

„Prisaháme pri všetkom, čo je nám sväté a v plnej zhode so svojim svedomím a presvedčením, že budeme poslušní vláde štátu Česko-Slovenského a všetkým vládam ustanoveným veliteľom svojim prisaháme, že budeme bez odvrávania plniť ich nariadenia vždy a všade i v nebezpečí, bez váhania a odporu, že svoje vojská neopustíme, ale i životy svoje ochotne dáme na ochranu česko-slovenskej vlasti a za jej slobodu, prisaháme, že budeme druh druhu milovať, voči sebe verne stáť, v nebezpečí sa neopúšťať, ale až do konca brániť, tak ako nám káže mužná česť a vedomie občianskych povinností.“

„Tak prisaháme!“

PRÍSAHA ČESKO-SLOVENSKÉHO VOJSKA FEBRUÁR 1919

„Prisaháme pri všetkom, čo je nám sväté a v plnej zhode so svojim svedomím a presvedčením, že budeme poslušní vláde republiky Česko-Slovenskej a všetkým svojim veliteľom vládou ustanoveným, prisaháme, že budeme bez odvrávania plniť ich nariadenia vždy a všade i v nebezpečí, bez váhania a odporu, že svoje vojská neopustíme, ale i životy svoje ochotne dáme na ochranu vlasti a za jej slobodu, prisaháme, že budeme druh druhu milovať, pri sebe verne stáť, v nebezpečí sa neopúšťať, ale až do konca brániť, tak ako nám káže mužná česť a vedomie občianskych povinností.“

„Tak prisaháme!“

PRÍSAHA ČESKO-SLOVENSKÉHO VOJSKA MÁJ 1919

„Prisaháme na všetko, čo nám je sväté, a v plnej zhode so svojim svedomím a presvedčením, že budeme poslušní prezidentovi a vláde Čs. republiky a všetkým svojim veliteľom, prezidentom a vládou ustanoveným, prisaháme, že budeme bez odvrávania plniť ich nariadenia vždy a všade, i v nebezpečenstve, bez váhania a odporu, že svoje vojská neopustíme, ale i svoje životy ochotne dáme na ochranu vlasti a za jej slobodu, prisaháme, že budeme druh druhu milovať, pospolu verne stáť, v nebezpečenstve sa neopúšťať, ale až do konca brániť tak, ako nám káže mužná česť a vedomie občianskych povinností.“

„Tak prisaháme!“

⁸Texty prisah z obdobia prvej ČSR odrážajú základné momenty upevňovania čs. štátnosti, vyplývajúce z prijatia ústavy a branných zákonov. Spolu so schválením textu prisahy dňa 5. 11. 1918 bol upresnený i spôsob jej vykonania. Po prečítaní textu prisahajúci odpovedali: „Tak prisaháme“, pričom zdvihli celú pravú ruku. Prisahu potvrdzovali podpisom. Vykonávala sa v zomknutom tvare nastúpenej jednotky pred bojovou zástavou, pričom zbrane boli v ľavej ruke s pažbou pri pravej nohe a pravá ruka smerovala šikmo hore so zdvihnutými dvoma prstami. Ceremoniál vykonania vojenskej prisahy zostal zachovaný až do roku 1950.

Prisaha v čs. armáde sa vykonávala v českom jazyku a jazyku národnostných menšín – nie však v slovenčine. Výnimku tvorilo len krátke obdobie v čase Slovenského národného povstania. K malej zmene došlo v roku 1947: namiesto dvoch zdvihnutých prstov sa dvíhala celá pravá ruka s otvorenou dlaňou.

PRÍSAHA SLOVENSKÝCH VOJAKOV⁹

Z 15. MARCA 1939

„Prisahám na živého Boha, že budem poslúchať vládu Slovenského štátu a všetkých ňou ustanovených veliteľov. Prisahám, že v plnení svojich povinností obetujem aj svoj život. Tak mi Pán Boh pomáhaj!“

PRÍSAHA SLOVENSKÉHO VOJAKA

JÚN 1939

„Prisaháme na Boha Všemohúceho, že budeme poslušní prezidentovi republiky a všetkým určeným veliteľom.

Prisaháme, že všetky zákonné ustanovenia a rozkazy, budeme ochotne a svedomite plniť a svojim predstaveným a skrz nich svojmu štátu oddane slúžiť.

Prisaháme, že prikázané nám miesto nikdy neopustíme, služobné tajomstvo nevyzradíme a za vlasť, ak bude treba, aj svoje životy obetujeme.

Tak nám Pán Boh pomáhaj!“

PRÍSAHA SLOVENSKÉHO VOJAKA¹⁰

MAREC 1945

„Slávnostne prisaháme na všemohúceho a vševediaceho Boha, že budeme verní a poslušní prezidentovi Slovenskej republiky, slovenskému štátu, jeho ústave a zákonom.

Prisaháme, že budeme poslušní všetkým ustanoveným veliteľom, predstaveným a vyšším, voči týmto sa budeme chovať vždy s úctou a ich ochraňovať, ich rozkazy a nariadenia pri každom služobnom výkone verne plniť, o podriadených sa svedomite starať, osobným príkladom a zo všetkých síl sa pričinníme, aby sme svoje povinnosti za každých okolností čestne a verne splnili.

Prisaháme, že naše jednotky, zbrane a bojové prostriedky neopustíme a s nepriateľom nikdy ani v najmenšom dorozumievať sa nebudeme.

Prisaháme, že nikdy nevstúpime do služieb takého hmutia, ktoré by podkopávalo a ničilo základy a disciplínu nášho národa, štátu, brannej moci a jeho ozbrojených zložiek.

Prisaháme, že nie sme členmi tajných spolkov a organizácií a nimi ani nebudeme. Každé služobné tajomstvo, verne a svedomite zachováme.

⁹STRIEŽENEC, R.: Stráž na východe. Bratislava 1939.

Ceremoniál vykonania prísahy v slovenskej armáde v rokoch 1939 – 1945 bol rovnaký ako v čs. armáde. Na rozdiel od čs. armády sa však po vykonaní aktu slávnostnej vojenskej prísahy konali bohoslužby.

¹⁰Dôverný domáci rozkaz MNO č. 9 zo dňa 8. 3. 1945 (VHA Trnava, f. MNO – Slovenský štát, Dôverný domáce rozkazy 1939 – 1945, zl. 7).

Podľa uvedeného rozkazu Prísahu slovenského vojaka mali dňa 14. 3. 1945 podpísať všetci príslušníci slovenskej armády, vrátane tých, ktorí narukovali 5. 3. 1945. Dôstojníci a rotmajstri mali prísahu podpísať za prítomnosti svojho veliteľa útvaru a jeho pobočníka. Vlastnoručne podpísané prísahy mali byť do 31. 3. 1945 predložené MNO a založené do kvalifikačných listov dôstojníkov a rotmajstrov. Veliteľ útvaru, prípadne prednosta ústavu, úradu bol osobne zodpovedný za to, že ten, kto pre akúkoľvek príčinu nebude môcť prísahu podpísať 14. 3. 1945, tak urobí pri najbližšej príležitosti. Zoznamy príslušníkov mužstva, ktorí prísahu podpísali, mali byť uložené u veliteľa ich jednotky, ktorý ich mal odovzdať svojmu prípadnému nástupcovi. Súčasne bolo nariadené text prísahy vlepíť do základného poriadku A – I – 1, hl. 2, čl. 10.

Slávnostná prísaha v Bratislave sa uskutočnila 14. 3. 1945 v objektoch vtedajšej Vojenskej akadémie (v súčasnosti objekty MO SR). Prísahu vykonali príslušníci I. práporu, Pešieho pluku I. Domobrany. V ten istý deň sa uskutočnila prísaha aj príslušníkov ďalších zložiek brannej moci – POHG, POHM a SPS.

Prisaháme, že za našu svätú vlasť proti každému vnútornému a vonkajšiemu nepriateľovi, nech je to ktokoľvek, vždy, všade a pri každej príležitosti, keď treba i obetovaním života a krvi, mužne a hrdinsky bojovať budeme.

Prisaháme, že majúc stále na zreteli vojenské predpisy a zákony budeme sa vždy tak chovať, ako sa patrí na dobrých a statočných vlastencov a vojakov Domobrancov, a keď to bude kázať poslušnosť, čestne a ochotne obetujeme svoju krv a svoje životy.

Tak nám Pán Boh pomáhaj!“

SEUB PRÍSLUŠNÍKOV VLÁDNEHO VOJSKA PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA¹¹ – 8. 3. 1940

„Slibuji, že budeme Vůdce Velkoněmecké říše Adolfa Hitlera jako ochránce Protektorátu Čechy a Morava poslušen, že budu zájmy Velkoněmecké říše k prospěchu Protektorátu Čechy a Morava podporovati, nařízení hlavy Protektorátu Čechy a Morava a jeho vlády plniti, zákony zachovávatí a své úřední povinnosti svědomitě zastávati.“

*dátum
vlastnoruční podpis
bydliště*

PARTIZÁNSKA PRÍSAHA¹² – 1944

„Prisahám na všetko, čo je mi sväté, že v boji za oslobodenie Československej republiky nebudem ľutovať ani svojich síl, ani svojho života.

Nemilosrdne budem mstiť všetky muky a slzy našich matiek a sestár, zavraždených vlastencov, všetky zločiny spáchané nemeckými a maďarskými barbarmi na Čechoch, Slovákoch a Karpatských Ukrajincoch.

Dobrovoľne som sa prihlásil do radov partizánskych bojovníkov a sľubujem, že budem vždy poslušný rozkazu svojho veliteľa a svojho oddielu a budem ho bezvýhradne plniť. Sverené tajomstvo budem posvätné chrániť a svojich druhov a svoj oddiel nikdy nezradím i keby som bol vystavený sebaťažším mukám. Keby som však svoj oddiel zradil, alebo neplnil jeho rozkazy, nech ma stihne prísny trest z rúk mojich kamarátov.

¹¹Dekrét štátneho prezidenta z 8. 3. 1940, č. 83/1940 Sberky, § 2 odstavce 1 Sľub príslušníkov vládneho vojska, ktorí sľubovali poslušnosť a vernosť Veľkonemeckej ríši a jej vodcovi Adolfovi Hitlerovi, je v ostrom protiklade s prísahou slovenských vojakov z marca a júna 1939, ktorí sa v prísahe zaväzovali vernosti prezidentovi, vláde a Slovenskej republike.

Vládne vojsko Protektorátu Čechy a Morava sa formovalo od roku 1939. Bolo doplňované na základe dobrovoľnosti. Bolo budované na základe súhlasu A. Hitlera z 18. 3. 1939 ako zvláštna jednotka, vyzbrojená ľahkými zbraňami v počte 8 000 mužov. Do konca júna 1939 bolo do vládneho vojska prijatých 5 940 bývalých príslušníkov predmníchovskej čs. armády. V roku 1945 bola väčšina príslušníkov vládneho vojska prijatá do čs. armády. Väčšina z nich slúžila v armáde aj po februári 1948 – z údajov o dôstojníckom zbere vyplýva, že v armáde z nich slúžilo aj po februárových čistkách 272 dôstojníkov a 380 rotmajstrov, ktorí boli menovaní do dôstojníckych hodností. (HANZLÍK, F., POSPÍŠIL J.: Soumrak demokracie. Vizovice, LÍPA 2000.)

¹²V období Slovenského národného povstania vojaci a dôstojníci povstaleckej armády skladali prísahu čs. vojska z mája 1919. Jej obsah mal zabezpečiť a upevniť poslušnosť a vernosť vláde a prezidentovi ČSR ako hlavnému veliteľovi brannej moci

Môj oddiel bude mi rodinou, moji kamaráti mi budú bratmi. Keď bude ranený môj druh, alebo ak upadne do ťažkého postavenia, budem mu nápomocný a nedopustím, aby sa dostal do rúk nepriateľa. Sám nikdy sa živý nevzdám nepriateľovi.

Všetky moje myšlienky a sily budú odo dneška venované jednému cieľu: Škodit nepriateľovi na každom kroku, pomáhať zo všetkých síl boju mojej vlasti za slobodu.

V tomto boji neustanem, kým posledný cudzí votrelec nebude vyhnaný z našej pôdy, kým Československá republika, štát troch rovnoprávných slovanských márodov – Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov – nebude opäť slobodná.

Mojím heslom bude:

Smrť fašistickým okupantom – slobodu národom Československa!

Tak prisahám!“

Svojím vlastnoručným podpisom potvrdzujem, že mi bola dnešného dňa prečítaná prísaha Českoslov. partizána. Obsah tejto vzal som v jej plnom znení na vedomie a zaväzujem sa svojím životom za dodržiavanie každého jej bodu.

Menný zoznam príslušníkov jednotky

vlastnoručné podpisy

VOJENSKÁ PRÍSAHA¹³ Z 1. 10. 1950

„Ja, občan ľudovodemokratickej republiky Československej, slávnostne prisahám, že budem čestným, statočným, disciplinovaným a bdelym vojakom, že budem prísne zachovávať vojenské a štátne tajomstvo a bez odvrávania plniť všetky vojenské poriadky a rozkazy veliteľov a predstavených.

Prisahám, že sa budem svedomito učiť vojenskému umeniu, všemožne chrániť majetok armády a ľudu a že budem do posledného dychu oddaný svojmu ľudu, svojej ľudovodemokratickej vlasti, prezidentovi a vláde Československej republiky.

Na rozkaz prezidenta a vlády republiky Československej som pripravený kedykoľvek brániť svoju vlasť – ľudovodemokratickú Československú republiku, a ako vojak prisahám, že ju budem brániť mužne a udatne, dôstojne a čestne a že nebudem váhať nasadiť i svoj život k dosiahnutiu úplného víťazstva nad nepriateľom. A ak poruším túto slávnostnú prísahu, nech ma stihne prísny trest ľudovodemokratického zákona, obecná nenávisť a opovrhnutie pracujúceho ľudu.

Tak prisahám!“

VOJENSKÁ PRÍSAHA Z 1. 7. 1960

„Ja, občan Československej socialistickej republiky, vedomý si svojej čestnej vlasteneckej povinnosti, prisahám pred bojovou zástavou vernosť pracujúcemu ľudu vedenému Komunistickej stranou Československa.

¹³V obsahu prísah z rokov 1950 a 1960 sa odráža charakter vtedajšieho politického systému a ozbrojených síl. Prísaha sa vykonávala v českom jazyku, ktorý bol tzv. veliacim jazykom. Až od roku 1959 bola slovenčina uznaná za rovnoprávny služobný jazyk a odvtedy sa text prísahy uvádzal aj v slovenskom jazyku. So zmenou ústavy a názvu štátu dňom 1. júla 1960 sa zmenil aj text prísahy. Zároveň bolo stanovené, že akt vykonania prísahy sa má uskutočniť na verejnosti. Deň vykonania prísahy mal byť zároveň dňom pracovného pokoja a sviatočným dňom útvaru či jednotky.

Sľubujem, že budem vojakom statočným a disciplinovaným, že budem dôstojne a iniciatívne plniť ustanovenia vojenských poriadkov, rozkazy veliteľov a zachovávať vojenské tajomstvo. Svedomite sa budem učiť ovládať vojenskú techniku a zbrane, zverené mi pracujúcim ľuďom a pripravovať sa pre boj, tak aby som mohol na rozkaz prezidenta a vlády Československej socialistickej republiky čo najlepšie brániť poriadok proti každému nepriateľovi. Pre obranu socializmu som vždy pripravený stáť pevne v radoch ozbrojených síl Československej socialistickej republiky po boku Sovietskej armády i armád ostatných socialistických krajín v boji proti jeho nepriateľom a nasadiť i svoj život k dosiahnutiu víťazstva.

Tak prisahám!“

VOJENSKÁ PRÍSAHA¹⁴ – APRÍL 1990

„Ja, vojak Československej armády, vedomý si svojich občianskych a vlasteneckých povinností, slávnostne prehlasujem, že budem verný Českej a Slovenskej Federatívnej Republike.

Budem vojakom statočným a disciplinovaným a budem plniť ustanovenia vojenských poriadkov. Svedomite sa budem učiť ovládať vojenskú techniku a zbrane a pripravovať sa na ochranu slobody a nezávislosti Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Pre ochranu vlasti som pripravený nasadiť i svoj život.

Tak prisahám!“

VOJENSKÁ PRÍSAHA¹⁵ OD 1. JANUÁRA 1993

„Ja, vojak Armády Slovenskej republiky, slávnostne vyhlasujem, že budem verný Slovenskej republike. Budem vojakom čestným, statočným a disciplinovaným. Budem sa riadiť ústavou, ústavnými zákonmi a zákonmi, budem dodržiavať ustanovenia vojenských poriadkov. Som pripravený brániť slobodu, nezávislosť, suverenitu a územnú celistvosť Slovenskej republiky. Na to som pripravený vynaložiť všetky sily a schopnosti a nasadiť aj svoj život.

Tak prisahám!“

VOJENSKÁ PRÍSAHA¹⁶ OD 21. NOVEMBRA 1997

„Ja vojak ozbrojených síl slávnostne vyhlasujem, že budem verný Slovenskej republike. Budem vojakom čestným, statočným a disciplinovaným. Budem dodržiavať ústavu, zákony, všeobecne záväzné právne predpisy a vojenské predpisy. Som pripravený brániť slobodu, nezávislosť, suverenitu a územnú celistvosť Slovenskej republiky. Na to som pripravený vynaložiť všetky sily a schopnosti a nasadiť aj svoj život.

Tak prisahám!“

¹⁴V súvislosti s celospoločenským vývojom po roku 1989 boli vykonané zmeny v Ústave ČSSR, ako aj úprava branného zákona a od 20. 4. 1990 sa zmenil aj názov štátu. V súvislosti s tým došlo i k úprave textu prísahy a od apríla 1991 sa akt vykonania prísahy na verejnosti presunul do priestorov vojenských objektov.

¹⁵Zákon Národnej rady SR o zriadení Armády SR č. 3 z 1. 1. 1993, Z. z.

¹⁶Zákon Národnej rady SR č. 351 z 21. 11. 1997, Z. z. Branný zákon.

NESSCHVÁLENÉ A NEPUBLIKOVANÉ NÁVRHY TEXTOV VOJENSKÝCH PRÍSAH¹⁷

z roku 1992:

„Ja, občan Slovenskej republiky, vedomý si svojich občianskych a vlasteneckých povinností, prisahám vernosť prezidentovi a vláde republiky pri obrane štátnej suverenity a územnej celistvosti demokratického štátu.

Budem vojakom statočným a disciplinovaným, včasne a svedomite si plniacim ustanovenia vojenských predpisov a rozkazov veliteľov.

Zodpovedne sa budem učiť ovládať zverенú techniku a zbrane, pripravovať sa na obranu štátnej suverenity, demokracie, zvrchovanosti a nezávislosti republiky.

Pre obranu vlasti som pripravený obetovať i svoj život.

Tak prisahám!“

z roku 2000:

„Ja, vojak ozbrojených síl, vedomý si svojich občianskych povinností, slávnostne vyhlásujem, že budem verný Slovenskej republike. Budem vojakom čestným, statočným a disciplinovaným a budem dodržiavať vojenské predpisy. Vynaložím všetky svoje sily a schopnosti pri obrane slobody, nezávislosti, suverenity a územnej celistvosti Slovenskej republiky a som pripravený nasadiť aj svoj život.

Tak prisahám!“

¹⁷Archív autora.